

Ruben Willaert
restauratie & archeologie
decoratie

GEEFT HET VERLEDEN EEN TOEKOMST

Kaasterstraat (Roeselare, West-Vlaanderen)

Projectcode: 2023A342
Januari 2023

ARCHEOLOGIENOTA
BUREAUONDERZOEK (FASE 0)
DEEL 1: RESULTATEN VAN HET BUREAUONDERZOEK

Colofon

Ruben Willaert NV
Ten Briele 14 bus 15
8200 Sint-Michiels-Brugge

Auteur: Aaron Willaert

Het eventuele nummer van het wettelijk depot of het buitenlandse equivalent hiervan: /
De naam en het erkenningsnummer van de erkende archeoloog:
Ruben Willaert, OE/ERK/Archeoloog/2015/00069

© Ruben Willaert NV, Sint-Michiels-Brugge, 2023

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Ruben Willaert NV.

Ruben Willaert NV aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

INHOUDSTAFEL

1	Resultaten van het bureauonderzoek.....	7
1.1	Administratieve gegevens.....	7
1.2	Onderzoeksopdracht	9
1.2.1	Doelstelling	9
1.2.2	Onderzoeksvragen	9
1.2.3	Juridische context	9
1.2.4	Randvoorwaarden.....	9
1.2.5	Archeologische voorkennis van het terrein	10
1.3	Werkwijze en strategie.....	11
1.3.1	Methode.....	11
1.3.2	Fysisch geografische situatie.....	11
1.3.3	Historische context en bekende archeologie vindplaatsen	11
1.3.4	Archeologische indicatoren	12
1.3.5	Verstoringshistoriek	12
1.4	Assessmentrapport	13
1.4.1	Introductie tot het projectgebied	14
1.4.1.1	Ruimtelijke situering	14
1.4.1.2	Geplande werken	15
1.4.2	Fysisch geografische en geologische situatie.....	17
1.4.2.1	Landschappelijke situering	17
1.4.2.2	Tertiaire lithostratigrafie	20
1.4.2.3	Quartaire lithostratigrafie	21
1.4.2.4	Bodemvormingsprocessen.....	22
1.4.3	Historische en archeologische voorkennis	23
1.4.3.1	Overzicht van de gekende archeologische waarden	23
1.4.3.2	Historische context en bekende archeologische vindplaatsen	29
1.4.3.3	Archeologische indicatoren en cartografische bronnen.....	30
1.4.3.4	Huidige gebruik en verstoringen	34
1.5	Synthese	37
2	Bibliografie	39

FIGURENLIJST

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart (Bron: Geopunt).....	8
Figuur 2: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart van België (Bron: Geopunt).	8
Figuur 3: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalig, winteropnamen, 2020 (Bron: Geopunt).....	14
Figuur 4: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalig, winteropnamen, meest recent (Bron: Geopunt).....	15
Figuur 5: Verkavelingsplan (Bron: Opdrachtgever).....	16
Figuur 6: Projectgebied weergegeven op de Traditionele Landschappenkaart (Bron: Geopunt).	17
Figuur 7: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).....	18
Figuur 8: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).....	18
Figuur 9: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).....	19
Figuur 10: Projectgebied	19
Figuur 11: Projectgebied weergegeven op de Tertiair Geologische Kaart (Bron: Geopunt)...	20
Figuur 12: Projectgebied weergegeven op de Quartair Geologische Kaart (Bron: Geopunt).	21
Figuur 13: Projectgebied weergegeven op de Bodemkaart (Bron: Geopunt).....	22
Figuur 14: Projectgebied weergegeven op het DHMV met aanduiding van de CAI-polygonen binnen een straal van 2 km van het projectgebied (Bron: Geopunt).....	23
Figuur 15: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777 (Bron: Geopunt).....	30
Figuur 16: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777 (Bron: Geopunt).....	31
Figuur 17: Projectgebied weergegeven op de Atlas der Buurtwegen, ca. 1840 (Bron: Geopunt).	31
Figuur 18: Projectgebied weergegeven op de Vandermaelenkaart, 1846-1854 (Bron: Geopunt).	32
Figuur 19: Projectgebied weergegeven op de Poppkaart, 1842-1879 (Bron: Geopunt).....	32
Figuur 20: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart van het Ministerie van Openbare Werken en Wederopbouw, 1950-1970 (Bron: Geopunt).....	33
Figuur 21: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1971 (Bron: Geopunt).....	34

Figuur 22: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1979-1990 (Bron: Geopunt).	34
Figuur 23: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalig, winteropnamen, 2000-2003 (Bron: Geopunt).	35
Figuur 24: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalig, winteropnamen, 2008-2011 (Bron: Geopunt).	35
Figuur 25: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalig, winteropnamen, 2015 (Bron: Geopunt).	36
Figuur 26: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalig, winteropnamen, meest recent (Bron: Geopunt).....	36

TABELLENLIJST

Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek. 7

1 Resultaten van het bureauonderzoek

1.1 Administratieve gegevens

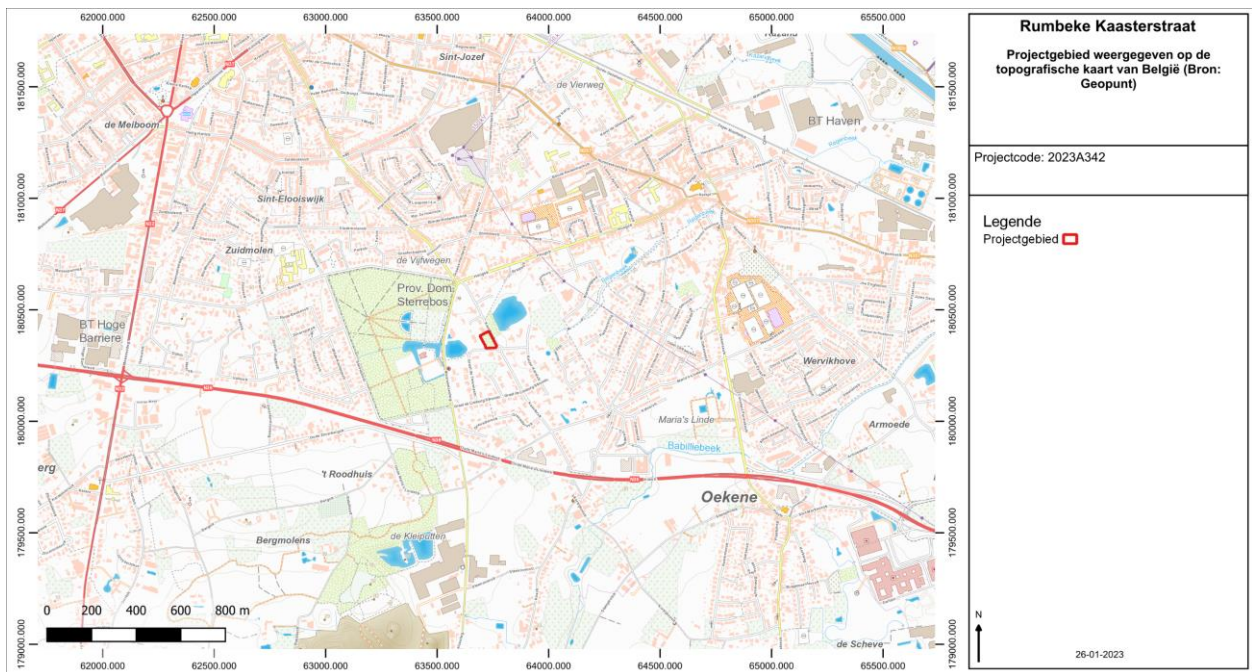
Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.

a) De locatie van het vooronderzoek met vermelding van:	Provincie	West-Vlaanderen
	Gemeente	Roeselare
	Deelgemeente	Rumbeke
	Postcode	8800
	Adres	Kaasterstraat 8800 Roeselare
	Toponiem	Kaasterstraat
	Bounding box (Lambertcoördinaten)	$X_{\min} = 63653$ $Y_{\min} = 180311$ $X_{\max} = 63804$ $Y_{\max} = 180415$
b) Het kadasterperceel met vermelding van gemeente, afdeling, sectie, perceelsnummer of -nummers en kaartje	Roeselare, Afdeling 8, Sectie B, nr. 1055 ^e Figuur 1	
c) Een topografische kaart van het onderzochte gebied waarvan de schaal afgestemd is op de grootte van het projectgebied	Figuur 2	
d) Alle betrokken actoren en specialisten	Wouter Van Goidsenhoven (erkend archeoloog) Clara Thys (archeoloog) Aaron Willaert (historicus)	

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart (Bron: Geopunt).

Figuur 2: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart van België (Bron: Geopunt).

1.2 Onderzoeksopdracht

1.2.1 Doelstelling

Het archeologisch vooronderzoek betracht altijd eerst door raadpleging van gekende en ontsloten informatiebronnen tijdens een bureauonderzoek eventueel aanwezig archeologisch erfgoed binnen het onderzoeksgebied te inventariseren, waarderen en veiligstellen.

1.2.2 Onderzoeksvragen

Voor het bureauonderzoek zijn volgende onderzoeksvragen te formuleren:

- Hoe is de aardkundige opbouw van het onderzoeksgebied?
- Welke processen van bodemvorming zijn bekend?
- Welke geomorfologische processen zijn bekend?
- Welke aardkundige eenheden zijn archeologisch relevant en wat is hun diepteligging?
- Zijn er archeologische resten bekend binnen de grenzen van het plangebied?
- Welke is de aard en ouderdom van bekende archeologische resten?
- Welke is de conserveringsgraad en gaafheid van de bekende archeologische resten?
- Wat is de invloed van de toekomstige inrichting op eventueel aanwezige archeologische resten?

1.2.3 Juridische context

Het onderzoeksterrein situeert zich volgens het gewestplan in een zone bestemd als woongebied. Het onderzoeksterrein situeert zich noch binnen een vastgestelde archeologische zone, noch binnen een archeologische site, noch binnen een zone waar geen archeologie te verwachten valt. Deze archeologienota wordt opgemaakt naar aanleiding van een geplande stedenbouwkundige vergunningsaanvraag waarbij de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem 1000 m² of meer beslaat en de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft 3000 m² of meer bedraagt.

De oppervlakte van het plangebied in kwestie bedraagt ca. 3283 m², vandaar is men verplicht een bekrachtigde archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag.

1.2.4 Randvoorwaarden

Voor het bureauonderzoek worden enkel toegankelijke en beschikbare bronnen gebruikt.

Een archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem is momenteel economisch onwenselijk voorafgaand aan het aanvragen van de verkavelingsvergunning. De opdrachtgever wenst het verkrijgen van een vergunning af te wachten.

Daarom wordt geadviseerd voor de uitzonderingsprocedure waarbij een nota wordt aangeleverd op basis van een bureauonderzoek. In dit bureauonderzoek wordt nagegaan of er op het projectgebied een uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem noodzakelijk is en of (gedeeltelijke) vrijgave mogelijk is.

1.2.5 Archeologische voorkennis van het terrein

Binnen de grenzen van projectgebied Rumbeke - Kaasterstraat werd in het verleden geen archeologisch onderzoek uitgevoerd.

In de omgeving zijn wel enkele archeologische vindplaatsen gekend (cfr. infra).

1.3 Werkwijze en strategie

1.3.1 Methode

In de praktijk resulteert het bureauonderzoek in een inschatting van het archeologisch potentieel van een onderzoeksgebied. Het archeologisch potentieel drukt een verwachting uit ten aanzien van voorkomen, aard, gaafheid en conservering van de archeologische resten in de ondergrond van de planlocatie. Het archeologisch potentieel is gebaseerd op vier variabelen: fysisch-geografische situatie, bekende archeologische vindplaatsen, archeologische indicatoren en de verstoringshistoriek.

Pas na de vaststelling van het archeologisch potentieel kunnen onderbouwde inschattingen worden gemaakt over de planeffecten op eventueel archeologisch erfgoed.

1.3.2 Fysisch geografische situatie

Geologische, geomorfologische en bodemkundige data informeren over de genese van het landschap in het plangebied, de bodemopbouw en de ligging en de stratigrafische positie van sedimenten waarin archeologische fenomenen kunnen voorkomen. Een aantal (prehistorische) vindplaatstypen kunnen bovendien uitgesproken gekoppeld worden aan specifiek aanwijsbare landschapsvormen.

De aardkundige data laten ook toe om een verwachting te formuleren ten aanzien van de verschijningsvorm, d.i. de conserveringsgraad en gaafheid van het archeologische erfgoed.

Volgende informatiebronnen werden geconsulteerd t.b.v. een eerste aardkundige analyse:

- Tertiair en Quartair geologische kaart van Vlaanderen
- Toelichting bij de Quartair geologische kaart van Vlaanderen
- Bodemkaart van Vlaanderen
- Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen
- Hydrografische kaart van Vlaanderen

1.3.3 Historische context en bekende archeologie vindplaatsen

Beschikbare historische en toponymische kennis over woonplaatsen (buurtschap, gehucht, dorp, stad) in en nabij het onderzoeksgebied kan een zinvol kader bieden om de betekenis van bekende archeologische vindplaatsen te evalueren.

Om een overzicht te krijgen van de bekende archeologische vindplaatsen binnen het onderzoeksgebied werd de Centrale Archeologische Inventaris van Agentschap Onroerend Erfgoed geraadpleegd en is lokaal geïnformeerd naar recent onderzoek. De recente onderzoeken die voortvloeiden uit archeologienota's zijn geraadpleegd via loket.onroerend.erfgoed.be.

1.3.4 Archeologische indicatoren

Archeologische indicatoren omvatten diverse datacategorieën zoals resultaten van non-intrusieve archeologische prospectietechnieken (bijvoorbeeld vondstmeldingen van metaaldetectie), toevallige vondsten bij niet-archeologische graafwerken, maar vooral ook historisch-cartografische bronnen, iconografische data en fotocollecties. Ze vormen fysiek aanwijsbare fenomenen die een aanwijzing kunnen zijn voor de aanwezigheid, ter plaatse of in de nabijheid, van archeologische sites.

Archeologische indicatoren zijn gezocht in de Centrale Archeologische Inventaris van het Agentschap Onroerend Erfgoed en in ontsloten cartografische bronnen die zowel via Geopunt als via het Nationaal Geografisch Instituut (Cartesius) ter beschikking worden gesteld. Bijkomende cartografische bronnen zijn waar relevant bekomen via verder archiefonderzoek.

1.3.5 Verstoringshistoriek

De verstoringsgraad van het onderzoeksgebied bepaalt in belangrijke mate de te verwachten gaafheid en bewaringsgraad van eventueel aanwezig archeologische bodemarchief. Om een correcte inschatting van de verstering van de bodem te kunnen maken kunnen allerhande bronnen van pas komen. Zo kan mondelinge informatie van vroegere gebruikers of bewoners, beschikbare plannen van (verdwenen) constructies, verslagen van bodemonderzoeken en saneringen of informatie over delfstoffenwinning relevante informatie bieden.

Aanvullende informatie over recent historisch landgebruik is afkomstig van geraadpleegde luchtopnames vanaf 1971, ter beschikking gesteld via Geopunt.

1.4 Assessmentrapport

Het assessmentrapport omvat alle relevante gegevens die over het projectgebied verzameld kunnen worden uit toegankelijke literatuur en kaartmateriaal, die bijdragen tot het gefundeerd inschatten van het archeologisch potentieel van het plangebied. Om dit laatste te bereiken worden de verzamelde gegevens met elkaar vergeleken, geconfronteerd en samengelegd. Dit rapport heeft als doel het plangebied binnen zijn archeologisch en landschappelijk kader te plaatsen, rekening houdend met de geplande bodemingrepen. De studie maakt gebruik van verschillende datasets, waarbij het uitgangspunt steeds het ontwerpplan van de toekomstige bodemingrepen is. Dit ontwerpplan wordt telkens geprojecteerd op de geologische, bodemkundige en historische kaarten. Alle kaartmateriaal werd vervaardigd met behulp van QGIS, een geografisch informatiesysteem.

Op basis van deze assessment van het projectgebied kan een gegronde argumentatie opgesteld worden over de noodzaak en het nut van al dan niet verder te nemen archeologische maatregelen, die uiteengezet worden in deel 2: het programma van maatregelen.

1.4.1 Introductie tot het projectgebied

1.4.1.1 Ruimtelijke situering

Het projectgebied is gelegen te Rumbeke, deelgemeente van de stad Roeselare, in de provincie West-Vlaanderen. Rumbeke grenst langs de noordzijde aan Roeselare, langs de oostzijde aan Izegem en Oekene, langs de zuidzijde aan Rollegem-Kapelle en langs de zuidwestelijke zijde aan Moorslede.

Het centrum van Rumbeke is ca. 1,1 km naar het noordoosten te situeren. Het projectgebied grenst langs de oostzijde aan de Kaasterstraat en langs de zuidzijde aan de Graaf de Thienneslaan.

Figuur 3: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalig, winteropnamen, 2020 (Bron: Geopunt).

1.4.1.2 Geplande werken

1.4.1.2.1 Bestaande toestand

Het projectgebied heeft een oppervlakte van ca. 3283 m².

Het terrein is vrij van bebouwing en grotendeels braakliggend. Langs de zuidzijde ligt een bomenaanplant (ca. 960 m²). Ook langs de noordzijde zijn enkele bomen te situeren.

Figuur 4: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, meest recent (Bron: Geopunt).

1.4.1.2.2 Ontworpen toestand

De opdrachtgever plant de realisatie van een verkaveling bestaande uit 3 loten.

Het lijkt geen twijfel dat de geplande werken, het hiermee gepaard gaande werfverkeer en de mogelijk toekomstige ingrepen binnen de individuele kavels, het potentieel aanwezig archeologisch niveau over het volledige plangebied bedreigen. Bijgevolg wordt binnen deze archeologienota uitgegaan van een **integrale verstering van het terrein**.

Wel zullen langs de zuid- en noordzijde van het plangebied enkele bestaande bomen behouden blijven.

Figuur 5: Verkavelingsplan (Bron: Opdrachtgever).

1.4.2 Fysisch geografische en geologische situatie

1.4.2.1 Landschappelijke situering

Het projectgebied is volgens de Traditionele Landschappenkaart gelegen binnen de stedelijke gebieden en havengebieden, aan de rand met de Zandleem en leemstreek. Rumbeke is in een golvend landschap gelegen en wordt doorsneden door verschillende waterlopen, waarvan de Mandel, de Babillebeek en de Regenbeek de belangrijkste zijn. Het terrein situeert zich op de overgang tussen de Mandelvallei ten noordoosten en de hoger gelegen gebieden van de Midden-West-Vlaamse Heuvelrug in het westen. Meer specifiek is het terrein te situeren in de oude vallei van de Regenbeek die thans nog te herkennen is in het hoogtemodel.

Het micro-reliëf binnen de grenzen van het plangebied varieert tussen 22,4 en 24,0 m TAW. Het terrein helt af in zuidoostelijke richting, naar de beekvallei van de Regenbeek toe.

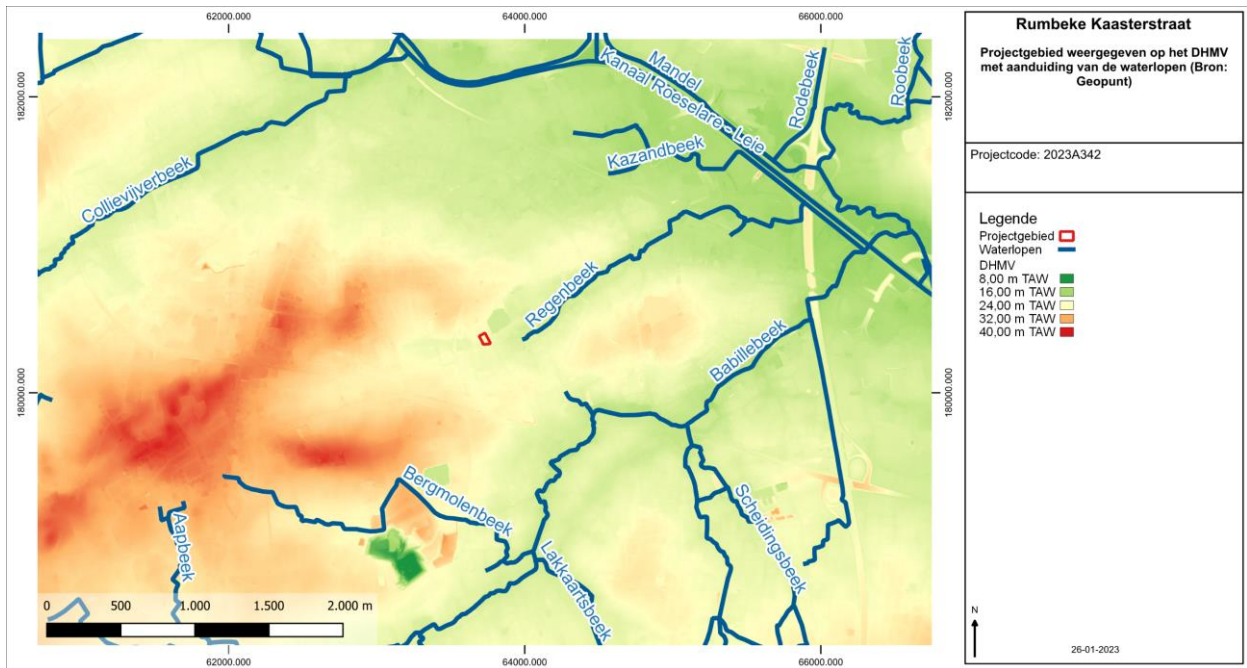
Deze drogere randen van beekvalleien zijn locaties waar uitgegaan dient te worden van een verhoogde trefkans inzake artefactensites. Hier kan immers optimaal geprofiteerd worden van overlappende biotopen. De centrale, nattere, strook moet in het verleden minder geschikt geweest zijn voor permanente bewoning gelet op de nattere toestand van de bodem.

Hydrografisch is het projectgebied gelegen in het Leiebekken met deelbekken Mandel. De huidige Regenbeek stroomt ca. 240 m ten oosten van het projectgebied.

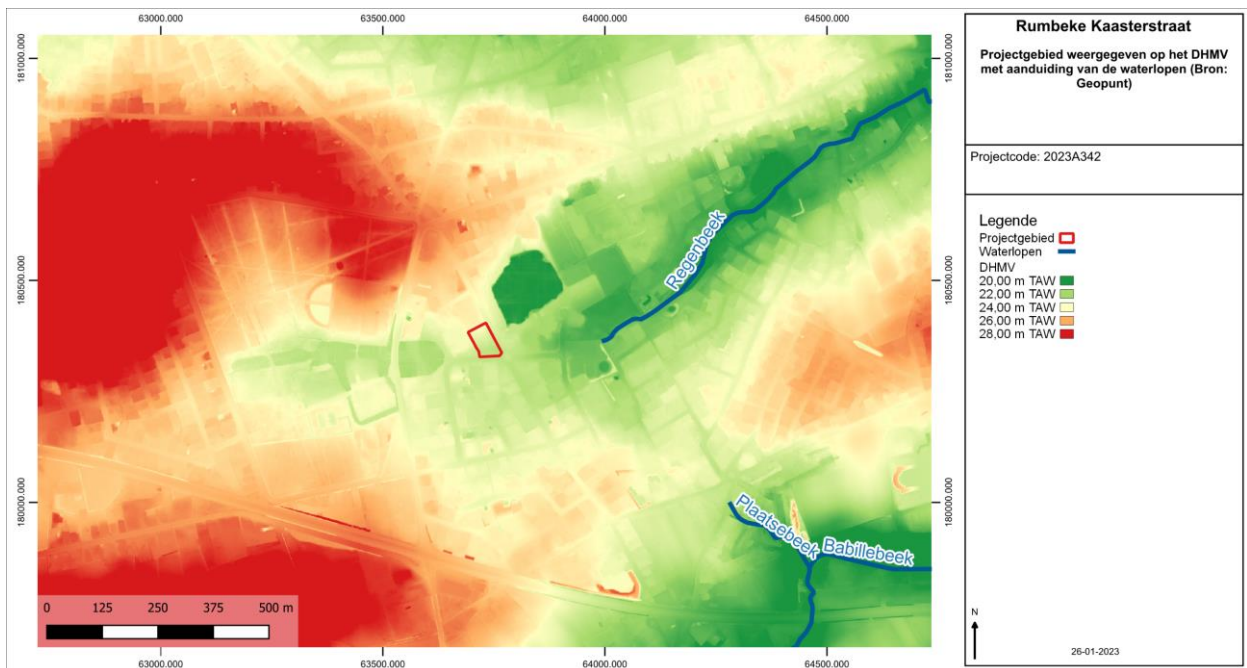

Figuur 6: Projectgebied weergegeven op de Traditionele Landschappenkaart (Bron: Geopunt).

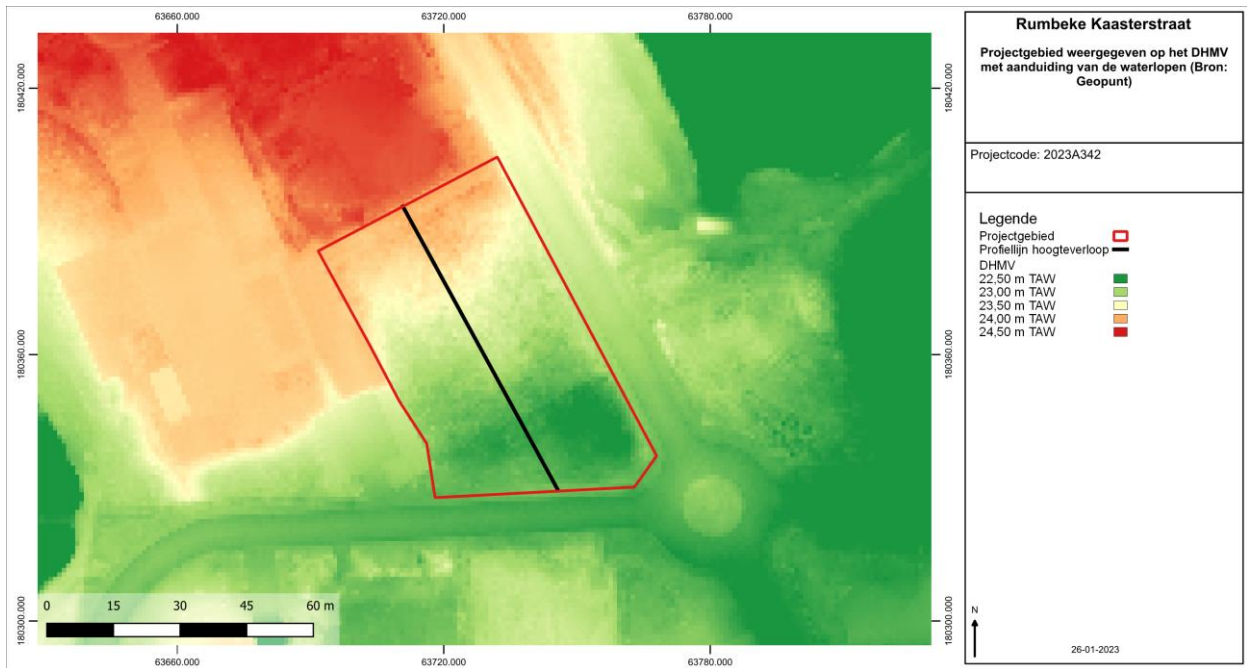

Figuur 7: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).

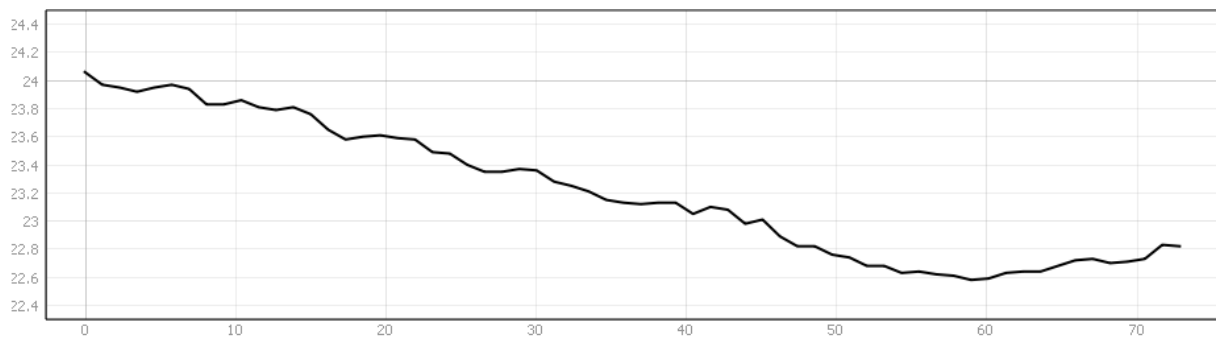

Figuur 8: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).

Figuur 9: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).

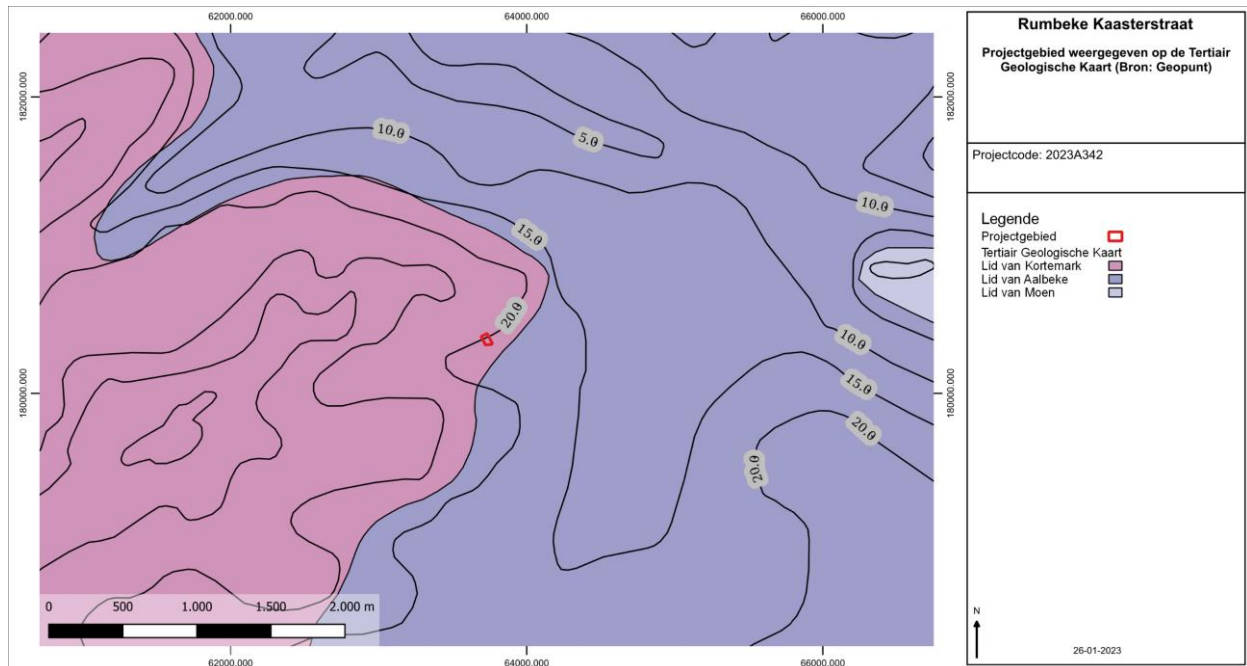
Figuur 10: Projectgebied

1.4.2.2 Tertiaire lithostratigrafie

Het projectgebied is gelegen in het **Lid van Kortemark (Formatie van Tielt)**. De Formatie van Tielt bestaat uit een fijn zandig en zandig marien sediment.

Het oudste lid is het Lid van Kortemark en bestaat uit horizontaal gelamineerd fijn zandig grof silt en kleiig-siltig zeer fijn zand. Het is afgezet in de overgangszone tussen de buitenkust en de open shelf.

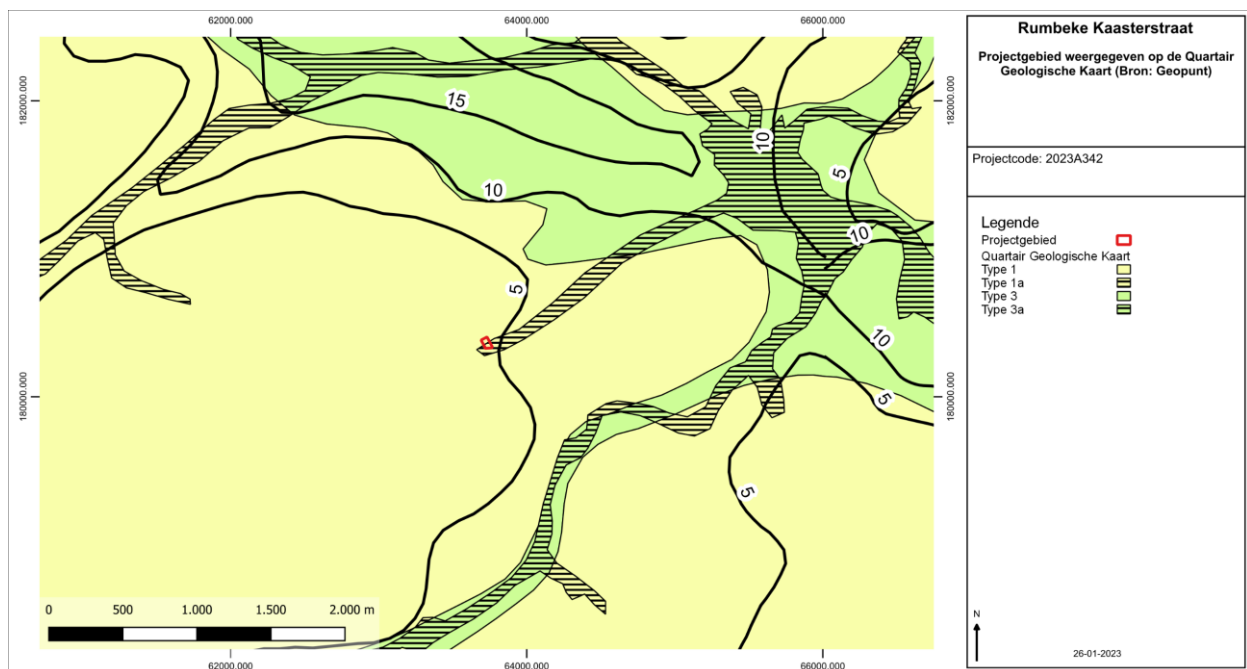

Figuur 11: Projectgebied weergegeven op de Tertiair Geologische Kaart (Bron: Geopunt).

1.4.2.3 Quartaire lithostratigrafie

Het projectgebied is gelegen in het Quartair **Type 1**. Dit type bestaat uit een eolische afzetting van het Weichseliaan tot mogelijk Vroeg-Holoceen (zand tot zandleem). Deze afzetting kan eventuele hellingsafzettingen van het Quartair bevatten.

Het **Type 1a** bestaat uit een basis van fluviatiele afzettingen van het Weichseliaan. Deze fluviatiele afzetting is mogelijk aanwezig. Hierboven is een eolische afzetting van het Weichseliaan tot mogelijk Vroeg-Holoceen aanwezig (zand tot zandleem). Deze eolische afzetting kan hellingsafzettingen van het Quartair bevatten en kan mogelijks afwezig zijn. De top bestaat uit een fluviatiele afzetting (organochemisch en primairien inclusief) van het Holoceen en mogelijk Tardiglaciaal.

Figuur 12: Projectgebied weergegeven op de Quartair Geologische Kaart (Bron: Geopunt).

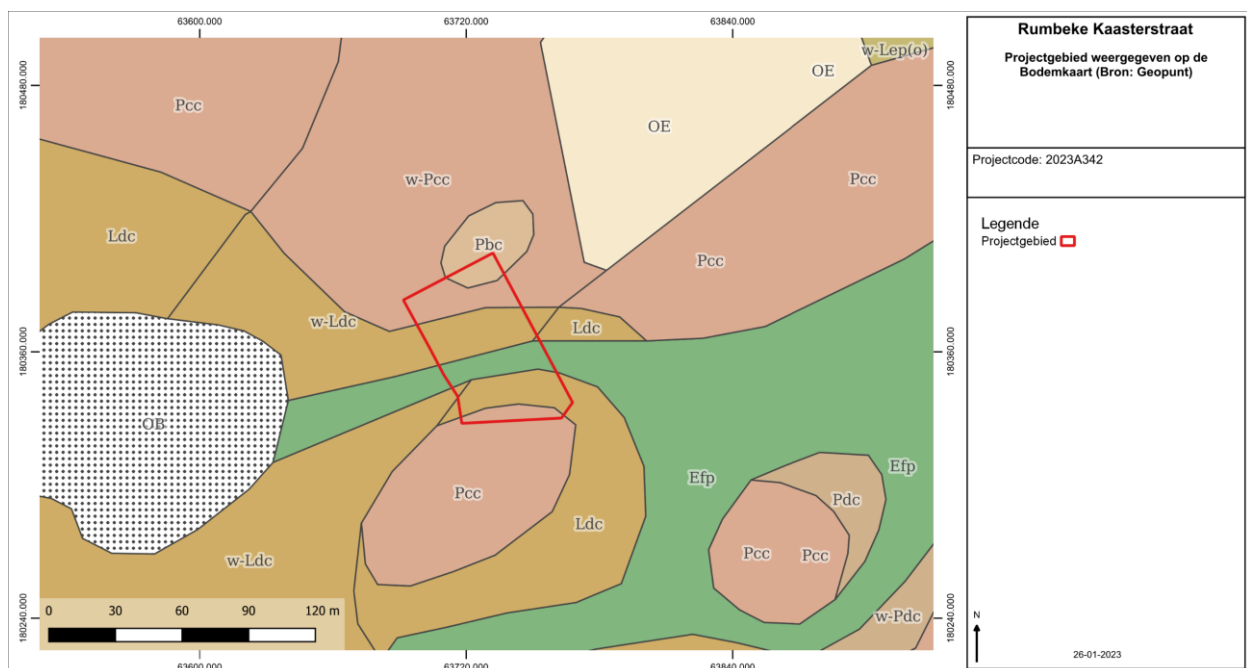
1.4.2.4 Bodemvormingsprocessen

Het bodemtype **Pbc** is een droge licht zandleembodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont. De Ap is 25-50 cm dik, matig humeus en donker grijsbruin. De textuur B komt voor tussen 90 en 120 cm diepte en is verbrokken. Roestverschijnselen komen voor tussen 90 en 120 cm.

Het bodemtype **Pcc** is een matig droge licht zandleembodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont. Deze bodem heeft een 25-30 cm dikke grijsbruine bouwvoor en is goed humeus. Door in cultuurname is een deel van de uitlogingshorizont met de bouwvoor vermengd tot een homogeen goed humeuze Ap waaronder een bruingele overgangshorizont voorkomt van 20-30 cm dik. De verbrokkelde textuur B situeert zich tussen 50 en 80 cm. Veel Pcc gronden zijn beïnvloed door de Tertiair onderliggende formaties welke op wisselende diepte een gevarieerd substraat vormen.

Het bodemtype **Ldc** is een matig natte zandleembodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont. De bouwvoor is donker grijsbruin en onder de Ap komt een bleekbruin uitgelogde horizont voor die aan de contactzone met de textuur B zwakke roestverschijnselen vertoont. De textuur B is verbrokken, sterk gevlekte en door oxidoreductieverschijnselen met bruinrode en grijze vlekken doorweven. Het materiaal wordt soms zwaarder of zandiger in de diepte. Op wisselende diepte komt dikwijls het Tertiair substraat voor. Roestverschijnselen beginnen globaal in het bovenste deel van de textuur B. Bij het subtype **w-Ldc** komt klei-zand op geringe of matige diepte voor.

Het bodemtype **Efp** is een zeer sterk gleyige kleibodem zonder profiel. De donkergrijze AP vertoont intense roestverschijnselen en daaronder wordt de klei bleekgrijs. Vanaf 50 cm is deze zwartblauw en dieper wordt een papachtig slib aangeboord met half verteerde plantresten.

Figuur 13: Projectgebied weergegeven op de Bodemkaart (Bron: Geopunt).

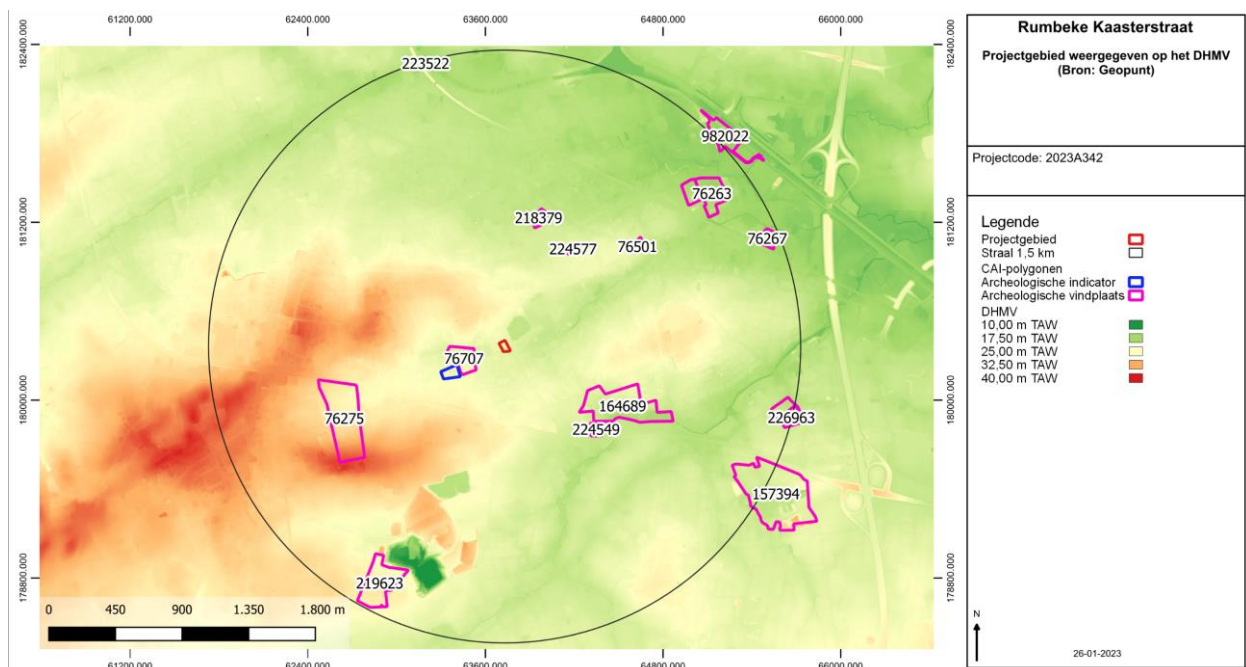
1.4.3 Historische en archeologische voorkennis

1.4.3.1 Overzicht van de gekende archeologische waarden

Synthese

In de ruime omgeving van het onderzoeksgebied zijn meerdere vindplaatsen en indicatoren gekend. Een groot deel van de gekende vindplaatsen betreffen waarnemingen die zijn gedaan tijdens werfcontroles door de Vereniging voor Oudheidkundige Bodemonderzoek in het verleden. Bij een controle van werkzaamheden binnen het kasteeldomein werden meerdere lithische artefacten ingezameld en voornamelijk vondstmateriaal uit de vroegmoderne periode. Bij het uitbaggeren van de walgracht werden meerdere munitiestukken en geweerpatronen gerecupereerd uit WO I en WO II. Bij meerdere onderzoekscampagnes naar aanleiding van de ontwikkeling van een bedrijventerrein langs de Mandelstraat ten noordwesten van het onderzoeksgebied, evenzeer langs de vallei van de Regenbeek, werden resten van bewoning uit de vroege en volle middeleeuwen in kaart gebracht en resten van een grafmonument uit de bronstijd. Daarnaast werd er een grote hoeveelheid artefacten uit het neolithicum ingezameld. De aanwezigheid van mensen tijdens de steentijden blijkt ook uit de gegevens van andere onderzoeken. Op meerdere locaties werden bij prospectie of vlakdekkend onderzoek artefacten gerecupereerd uit het paleolithicum, mesolithicum en neolithicum. Ten zuidoosten van het terrein, op het grondgebied van Oekene, werden bij vlakdekkend onderzoek bewoningssporen uit de Romeinse periode en grafstructuren uit de Romeinse periode in kaart gebracht. De gekende waarden wijzen aldus op een zo goed als doorlopende aanwezigheid en bewoning sinds de steentijden.

Overzicht CAI-polygonen

Figuur 14: Projectgebied weergegeven op het DHMV met aanduiding van de CAI-polygonen binnen een straal van 2 km van het projectgebied (Bron: Geopunt).

I. Archeologische vindplaatsen

76263	<p>Opgraving (1997, 2000, 2005); NK: 15 meter</p> <p>Midden-Bronstijd: grafheuvel - circulaire gracht (diam. 16m) behorend tot een grafheuvel, onderbreking in de noordelijke zijde van de gracht. - grondspoor met bruine verkleuring (micro-depressie afgedekt door colluvium), bevatte meer dan 1000 scherven - kleiner spoor met eveneens aardewerk - nederzettingmateriaal: scherven zijn sterk aangetast en verweerd – enkele bronstijdscherven, spinschijfje</p> <p>IJzertijd: 4 versierde ijzertijdscherven</p> <p>Midden-Neolithicum: Van de 1722 gevonden artefacten behoort een deel tot deze datering, te herkennen aan: microlieten, (micro)klingen met afknotting, inkerving en afgestompte boord</p> <p>Laat-Neolithicum: Van de 1722 gevonden artefacten behoort de meerderheid tot deze datering, te herkennen aan: minder verzorgde debitagestijl, mijnbouwsilex uit Spiennes onder de vorm van half-afgewerkte producten (klingen, bijlen). Schrabbers, boren, pijlpunten, pijlsnedes, gepolijste bijlen, zwaardere klingen met retouches en messen.</p> <p>Karolingische periode: nederzetting - viertal concentraties aan paalsporen, doorsneden door een systeem van grachten. Vermoedelijk gaat het om een of meerdere woonerven bestaande uit een rechthoekig woonhuis en een reeks schuurtjes of spiekers.</p> <p>Opmerking augustus 2006: ten minste 1 huisplattegrond, 3 spiekers, 4 waterputten, hutkom en gracht - ten minste één 2-schepige huisplattegrond - 3 spiekers (2 4-palig, 1 6-palig) – 4 waterputten - Een hutkom (vierkant, met een reeks paalkuilen) – hoeve: éénbeukig gebouw: 22 gerichte paalsporen, waterput, aardewerk (ook in West-Vlaamse Archeokrant 1999)</p> <p>Volle middeleeuwen: vermoedelijk woonhuis, mogelijk voorzien van een potstal. Daarnaast nog een aanzienlijke groep paalkuilen die mogelijk verband houden met deze woning, maar waaruit moeilijk een plattegrond op te maken valt. Grachten en greppels die worden beschouwd als een soort percelleringssysteem dat dit vermoedelijke woonhuis begrenst.</p> <p>Onbepaald: waterput</p> <p>Bron: Goderis, J. 2002: Archeologische opgravingen van 1977 t/m 2001 op het bedrijventerrein Lekken-Mandelstraat in Roeselare. Status quaestionis, in Tentoonstelling, Geo- Archeologisch Kijken, Villa Eksternest, Zilverberg, 8 september-13 oktober 2002, p. 14-25. & Demeyere F. en W. Lammens 2006:</p> <p>Archeologisch onderzoek aan de Mandelstraat te Roeselare, Rumbeke, in West-Vlaamse Archeokrant, nr. 49, februari 2006, p. 20-23.</p>
76267	<p>Veldprospectie (1991); Opgraving (1994); NK: 15 meter</p> <p>Laat-Mesolithicum: Organische resten: plantenresten, (o.a.hazelnooten, eikels), dierenbeenderen van hond en paard - Ca. 1729 lithische artefacten: meerdere trapezia, kerfresten, kernen, kernflanken en spitsen waaronder enkele voorwerpen</p>

	<p>uit Wommersomkwartsiet - deze homogene collectie wijst mogelijk op een laat-mesolithische kampplaats.</p> <p>Bron: De Cock, S. en Goderis, J. 1994: Veldactiviteiten van de vereniging voor oudheidkundig bodemonderzoek in West-Vlaanderen over de werkjaren 1993 en 1994, in Westvlaamse Archaeologica, 10, p. 76-81.</p>
76275	<p>Veldprospectie (1983); Opgraving (2002, 2004); NK: 250 meter</p> <p>Paleolithicum: tweetal artefacten</p> <p>Vroeg-mesolithicum: lithische artefacten, omdat er geen rechthoekige trapezia en wommersomkwartsiet is gevonden vermoedt men een vroegmesolithische site</p> <p>Neolithicum: 2 gesteelde pijlpunten en fragmenten van gepolijste bijlen</p> <p>Finaal-Neolithicum: overgang neolithicum naar vroege bronstijd. C14-datering op houtskool uit de paalsporen geven tussen 2290 en 2130 v.Chr.</p> <p>Romeinse tijd: terra sigillata (4 fragmenten), fragment van een dolium, kruikamfoor en 2 randscherven van een mortarium</p> <p>Bron: S.n. 2003, Activiteitenverslag 2002 van de Vereniging voor Oudheidkundig Bodemonderzoek in West-Vlaanderen, Algemene vergadering 19 maart 2003.</p>
76501	<p>Controle van werken (1993); NK: 150 meter</p> <p>18de eeuw: vlakgraf - enkele inhumatiegraven, alsook enkele vondsten uit de 17de tot de 19de eeuw</p> <p>Bron: De Cock, S. en J. Goderis, 1994: Veldactiviteiten van de vereniging voor oudheidkundig bodemonderzoek in West-Vlaanderen over de werkjaren 1993 en 1994, in Westvlaamse Archaeologica, 10, p. 76-81.</p>
76707	<p>Controle van werken (2008); NK: 15 meter</p> <p>Steentijd: lithisch materiaal waaronder 2 duimnagelschrabbers, een gewone schrabber en een Tsjongerspits</p> <p>Nieuwe tijd: bouwceramiëk - gele afgebrokken moef met kalkpleister - rode baksteen met kalkpleister - brokstukken van kalkpleister - talrijke fragmenten van waterafleidings-buizen in grès. Scherven: 1 ranscherf van melkteil, 2 wandscherven met loodglazuur, 1 bodemscherf. Steengoed, 1 randscherf 1 waandscherf in bruin steengoed, 1 bodemscherf in grijs steengoed - Bij uitbaggeren walgracht: 1 zilverstuk (postmiddeleeuws), 1 koperen munt van Filips IV (1650) - 1 bandeliersluiting, 1 schoengesp (18de eeuw), visloden - Bij uitbaggeren walgracht: Munten uit moderne tijd</p> <p>20ste eeuw: Bij uitbaggeren walgracht: Britse ontsteker uit 1917, ca. 100 geweerpatronen (WO I & II), 10 springtuigen</p> <p>Bron: S.n. 2003, Activiteitenverslag 2002 van de Vereniging voor Oudheidkundig Bodemonderzoek in West-Vlaanderen, Algemene vergadering 19 maart 2003</p>

150428	<p>Mechanische propsectie (2006); NK: 15 meter</p> <p>Vroege Bronstijd: 2 cirkelvormige sporen: circulaire gracht, mogelijk een gelijkaardig funerair monument als degene in fase 1 - circulair spoor met diameter van ca. 26,5m</p> <p>Karolingische periode: Gracht die mogelijk aansluit op het grachtensysteem van fase 1 - 2 grondsporen die mogelijk als waterputten te interpreteren zijn (onder voorbehoud) en mogelijk ook fragmenten van constructies (paalkuilen, greppeltjes)</p> <p>Onbepaald: rechthoekig spoor met afgeronde zijden; mogelijk gaat het om een hooimijt of schelf</p> <p>Bron: Demeyere, F.; Lammens, W., 2006. Project Archeologie Mandelstraat Roeselare - Rumbeke, onuitgegeven rapport.</p>
157394	<p>Mechanische prospectie (2011); NK: 15 meter</p> <p>Vroeg-Romeinse tijd: 2 kuilen; in kuil 1: onderaan een laag met erg veel broos aardewerk of gebakken leem (mogelijk afval): 50 stukken aardewerk, moeilijk te interpreteren, mogelijk technisch aardewerk; in kuil 2: 100-tal scherven handgemaakt aardewerk</p> <p>Midden-Romeinse tijd: 4 brandrestengraven - 1 graf heeft een nisje (uitbreiding van een kuil) voor bijgiften (een intacte terra sigillata kop) - in sommige van de andere graven: verbrande aardewerkscherven</p> <p>Volle middeleeuwen: greppel- en grachtstructuren met een kleine fractie aardewerk wijzen mogelijk op de aanwezigheid van een nederzettingserf. Onbepaald: 3 kolenbranderskuilen (houtskoolrijke opvulling met sporadisch indicaties van verhitting en een oppervlakte van gemiddeld 3,5m²)</p> <p>Nieuwe tijd: talrijke gedempte grachten</p> <p>Bron: Hoorne, J. & Messiaen, L. 2011: Oekene - Heilig-Hartziekenhuis Roeselare-Menen. Rapportage archeologisch vooronderzoek 16/05 - 06/06/2011, onuitgegeven rapport, GATE</p>
164689	<p>Mechanische prospectie (2012); NK: 15 meter</p> <p>Romeinse tijd: kuil en gracht</p> <p>Nieuwste tijd: grachten en kuilen</p> <p>Bron: De Cleer S., Janssens D., Krekelbergh N. 2012: Archeologische prospectie met ingreep in de bodem, Rumbeke- Maria's Lindestraat, Baac Vlaanderen rapport 24, Gent.</p>
218379	<p>Mechanische prospectie (2017); NK: 15 meter</p> <p>19e eeuw: muurresten, puinkuilen en resten van gracht die de hoeve omringt.</p>

	Bron: Acke B., Bracke M., Van Quaethem K. 2017: Archeologienota Roeselare Het Seminariegoed. Archeologienota. Verslag van resultaten.
219623	<p>Mechanische prospectie (2016)</p> <p>Middeleeuwen: greppelstructuren en een depressie</p> <p>Nieuwe tijd: nieuwe perceelsgrachten</p> <p>Onbepaald: 12 houtskoolmeilers – cluster van paalkuilen</p> <p>Bron: Apers Th. 2017: Archeologische prospectie Rumbeke Dadizeleleenstraat (prov. West-Vlaanderen). Basisrapport, Ingelmunster.</p>
224549	<p>Mechanische prospectie (2018)</p> <p>Onbepaald: greppelsegmenten</p>
224577	<p>Mechanische prospectie (2018)</p> <p>Geen info</p>
226963	<p>Mechanische prospectie (2019)</p> <p>20^e eeuw: perceelsgreppels en 1 bomkrater</p> <p>Bron: Acke, B., Bracke, M., Wyns, G. & Fonteyn, P. (2019) archeologienota Roeselare Kwadestraat, Moerbele-Waas.</p>
227010	<p>Mechanische prospectie (2019)</p> <p>Nieuwste tijd: Tijdens het proefsleuvenonderzoek werd slechts 1 spoor aangetroffen, een restant van een vermoedelijk alluviaal sediment te relateren aan de nabijgelegen Babillebeek of een 19de-eeuwse perceelsgracht.</p> <p>Bron: Acke B., Bracke M., Fonteyn P., Wyns G. 2019: Nota Roeselare Kwadestraat Verslag van Resultaten, Moerbeke-Waas.</p>
982022	<p>VAB, Mechanische prospectie (2019)</p> <p>Er werd slechts één bewerkte vuursteen aangetroffen in een voor de rest volledige verstoorde zone. Deze werd geregistreerd als puntvondst en dateert uit de steentijd.</p> <p>In totaal werden 18 sporen geregistreerd, waarvan de meeste greppels. Ook werden drie kuilen en een geïsoleerde paalkuil aangetroffen. Eén greppelsysteem kon aan de hand van een aardewerkscherf vermoedelijk gedateerd worden in de volle middeleeuwen. Andere greppels lijken samen te vallen met perceelsgrenzen vanop 19de-eeuwse kadastrakaarten of hebben een mogelijke functie als afwateringsgreppeltjes voor akker- en weilanden. Er kan voor de andere sporen geen uitspraak worden gedaan over de interpretatie en datering.</p> <p>Bron: Overmeire, J., Desmet, CH. & Creutz, M. 2019: Nota Kanaal Roeselare-Leie, Kaaimuur River Terminal Roeselare: Verslag van Resultaten. BAAC Vlaanderen Rapport 1266, Gent</p>

II. Archeologische indicatoren

Toevalsvondst

982952	Toevalsvondst Duidelijk spoor van een kuil met allerlei bouwmetaal, 19de en 20ste-eeuws aardewerk, glas, munitie (kogelhulzen o.a. met datering 1912), flessen (Duitse flessen o.a. voor bier en inkt (opalograph)) en lederfragmenten o.a. afkomstig van militaire schoenen,... De kuil is op z'n minst deels gebruikt als dumpplaats tijdens WO I wanneer het kasteel van Rumbeke door de Duitsers bezet werd.
--------	---

Metaaldetectie

223522	Metaaldetectie (2019) 20 ^e eeuw: magneetvisserij, bajonet
--------	---

1.4.3.2 Historische context en bekende archeologische vindplaatsen

Aan de Mandelstraat te Roeselare, ca. 1,5 km ten noordoosten van het onderzoeksterrein, zijn een ruim aantal vondsten geattesteerd die teruggaan tot de Steentijd (Laat-Neolithicum, Midden-Neolithicum), Midden-Bronstijd, IJzertijd de Karolingische periode en de Volle middeleeuwen. Ter hoogte van het plangebied wijzen een ruim aantal veldprospecties op de aanwezigheid van een laat-mesolithisch kampement.

De oudste vermelding van Rumbeke is in de 12de eeuw als Rumbeca, wat waarschijnlijk moeras of brede kreek betekent. De parochie omvat in de 12de eeuw het grondgebied van het huidige Rumbeke, Oekene en Kachtem. Tot de 16de eeuw is Rumbeke een betwist gebied tussen de kasselrijen van Kortrijk en Ieper. Historisch-cartografische indicatoren wijzen op verspreide hoevebouw gedurende de late middeleeuwen.

Vanaf de 16de eeuw vormt de vlasindustrie, naast de landbouw, een belangrijke bijkomende inkomstenbron voor tal van landarbeiders, die zich toeleggen op de huisweverij- en spinnerij. Velen blijven werkzaam binnen deze structuur tot het begin van de 19de eeuw. Bij de crisis in het midden van de 19de eeuw emigreren veel inwoners van Rumbeke naar Frankrijk. In de tweede helft van de 19de eeuw is er een explosieve groei van de chicoreiteelt in de gemeente. Ook worden er een ruim aantal steenovens opgericht. De textielnijverheid in Rumbeke kent haar hoogtepunt in de eerste helft van de 20ste eeuw met de komst van drie mechanische weverijen.

In 1918 kent het dorp zware beschadigingen tijdens het bevrijdingsoffensief, wat woningnood tot gevolg had. Er werden noodwoningen opgericht met medewerking van het Koning Albertfonds.¹

¹ Inventaris Onroerend Erfgoed

1.4.3.3 Archeologische indicatoren en cartografische bronnen

Hoewel het terrein volgens de bodemkaart en het digitaal hoogtemodel in een nattere omgeving te situeren is, wordt deze nattere toestand niet gereflecteerd in het cartografische materiaal. Op de Ferrariskaart is te zien dat het terrein hoofdzakelijk wordt gebruikt als boomgaard. Het meest zuidelijke gedeelte valt gedeeltelijk samen met een akker. De omgeving rondom het projectgebied bestaat voornamelijk uit akkerland met verspreide hoevebebauwing en enkele beperkte boszones.

Ten westen van het onderzoeksgebied is het uitgestrekte domein van het Kasteel van Rumbeke ofte het Kaasterkasteel te zien. De grote vijver direct ten westen van het onderzoeksgebied is eveneens afgebeeld. Ten noorden is een noordoost-zuidwest gerichte weg afgebeeld die niet langer aanwezig is.

Op het 19^e-eeuwse materiaal is deze weg als voetweg ingetekend. Het verloop van de huidige Kaasterstraat is op deze kaarten wel reeds aangegeven. Op de Atlas der Buurtwegen is in het zuiden van het onderzoeksgebied een kleine structuur weergegeven. Mogelijk is deze structuur eveneens zichtbaar op de Vandermaelenkaart. Op de Vandermaelenkaart is het terrein daarnaast ingekleurd als bos/boomgaard. De Poppkaart geeft geen bijkomende informatie over het projectgebied.

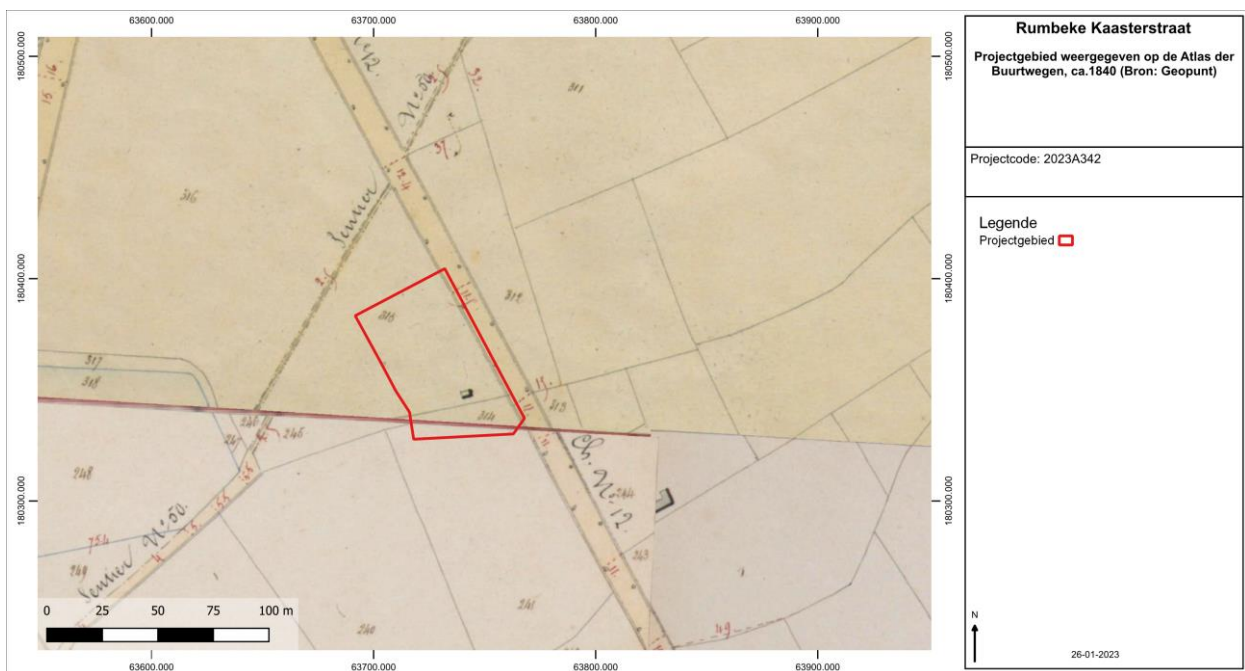
De waterpartij ten noordoosten van het plangebied is pas zichtbaar vanaf de topografische kaart van het Ministerie van Openbare Werken en Wederopbouw.

Figuur 15: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777 (Bron: Geopunt).

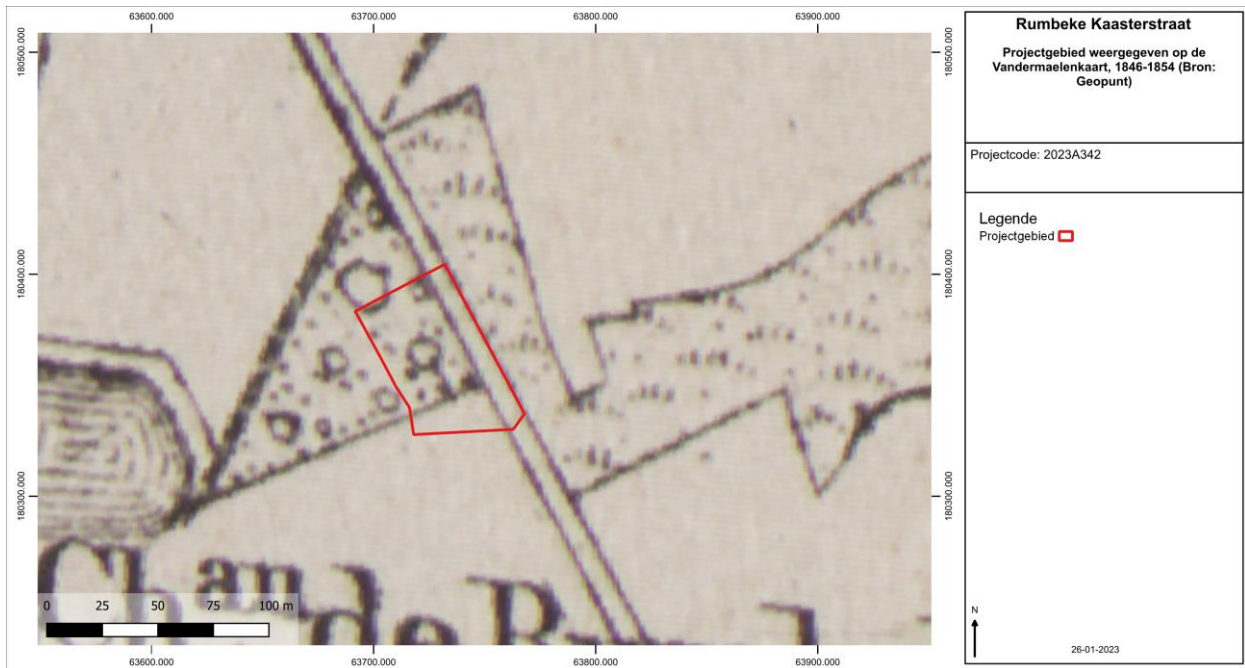

Figuur 16: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777 (Bron: Geopunt).

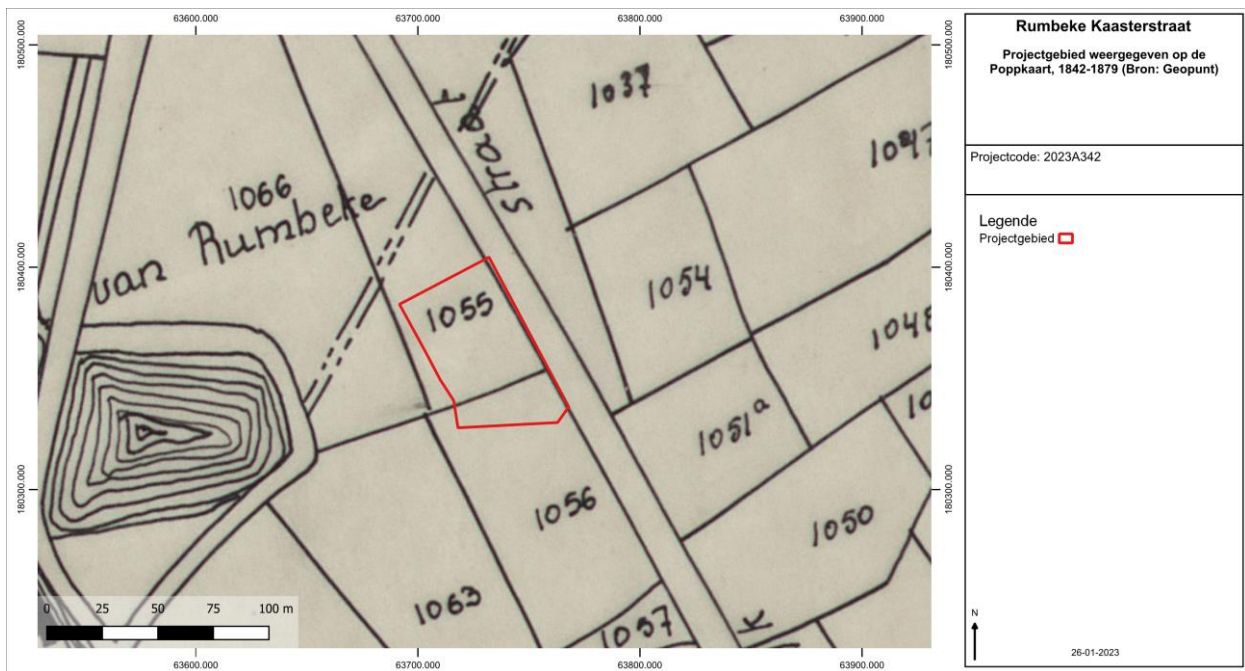

Figuur 17: Projectgebied weergegeven op de Atlas der Buurtwegen, ca. 1840 (Bron: Geopunt).

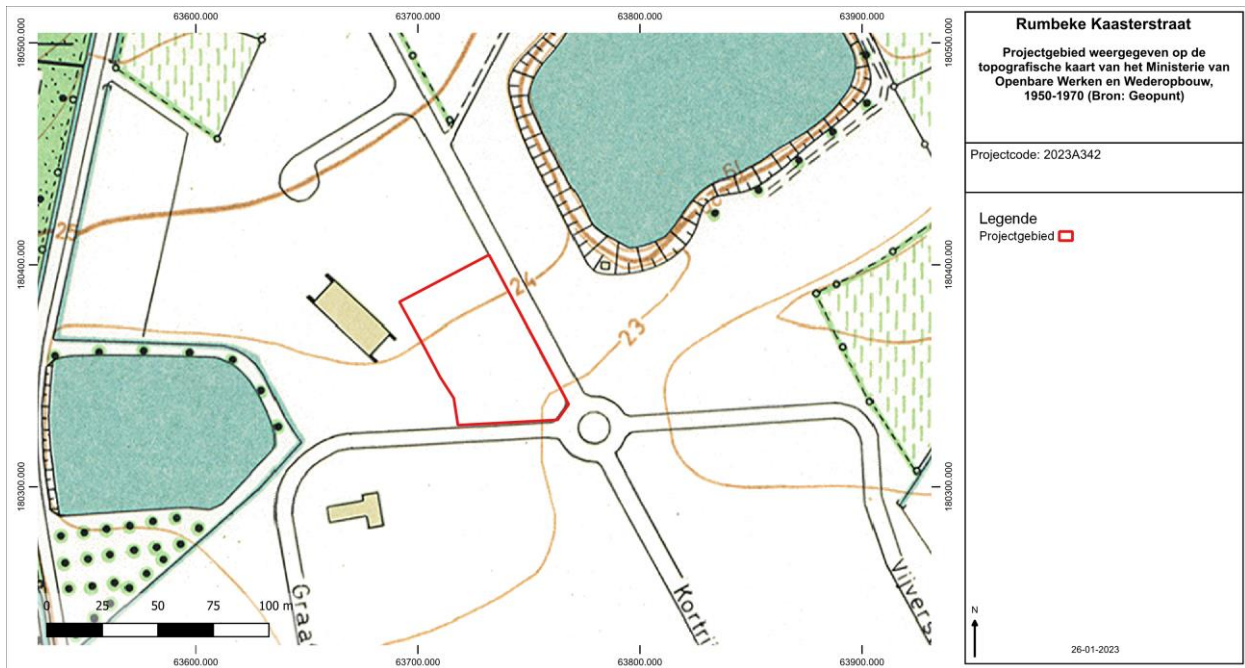

Figuur 18: Projectgebied weergegeven op de Vandermaelenkaart, 1846-1854 (Bron: Geopunt).

Figuur 19: Projectgebied weergegeven op de Poppkaart, 1842-1879 (Bron: Geopunt).

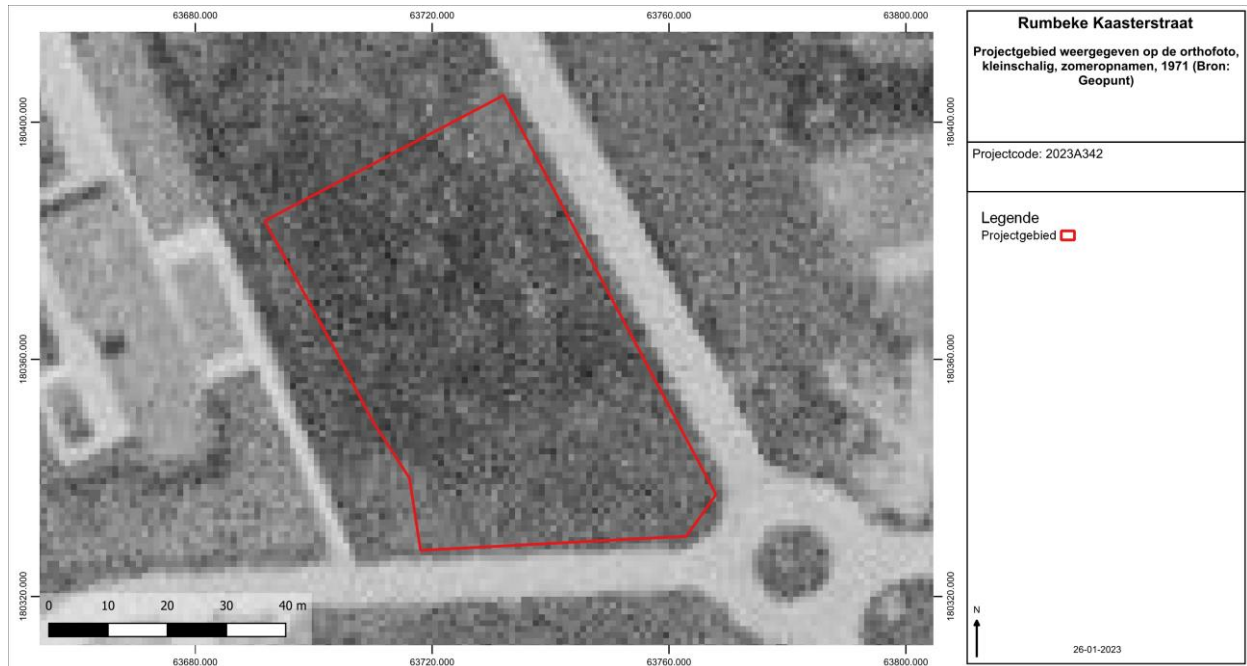

Figuur 20: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart van het Ministerie van Openbare Werken en Wederopbouw, 1950-1970 (Bron: Geopunt).

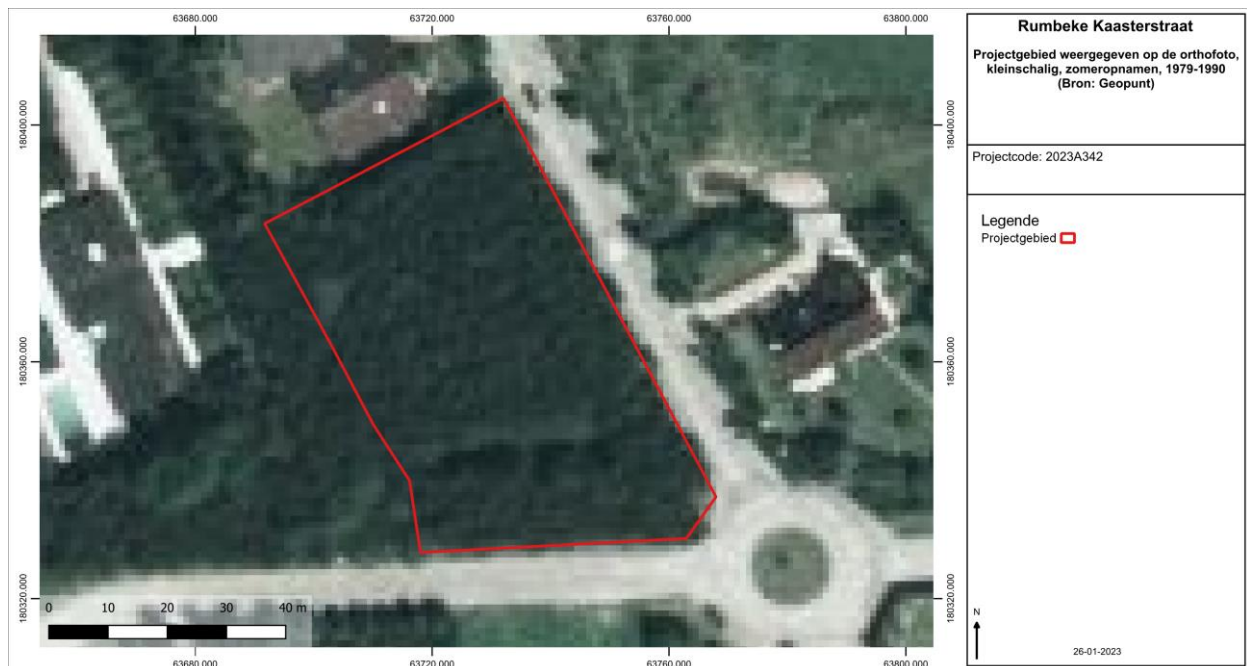

1.4.3.4 Huidige gebruik en verstoringen

De orthofotosequentie geeft de evolutie in het bodemgebruik binnen de grenzen van het projectgebied weer gedurende de laatste decennia. Het terrein onderging weinig veranderingen doorheen de tijd. Op de oudste luchtfoto uit 1971 is het terrein in gebruik als weiland. Op het daaropvolgende beeld uit de jaren '80 is het terrein bebost. Dit blijft zo tot op het luchtbeeld uit 2008-2011, waarbij de bomen werden gerooid. Het terrein is sindsdien braakliggend. Sinds 2015 zijn er opnieuw bomen langs de zuid en noordzijde van het plangebied aangeplant.

Figuur 21: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1971 (Bron: Geopunt).

Figuur 22: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1979-1990 (Bron: Geopunt).

Figuur 23: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2000-2003 (Bron: Geopunt).

Figuur 24: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2008-2011 (Bron: Geopunt).

Figuur 25: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalgig, winteropnamen, 2015 (Bron: Geopunt).

Figuur 26: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalgig, winteropnamen, meest recent (Bron: Geopunt).

1.5 Synthese

De opdrachtgever plant de realisatie van een verkaveling aan de Kaasterstraat te Rumbeke, deelgemeente van Roeselare. Het projectgebied is ca. 3283 m² groot en in gebruik als grasland.

Rumbeke bevindt zich ten zuiden van de Roeselaarse stadskern en is morfologisch vergroeid met de stad. Het onderzoeksgebied is gelegen in de oude vallei van de Regenbeek die thans nog te herkennen is in het hoogtemodel. De Quartairgeologische kaart geeft ter hoogte van het onderzoeksgebied een profiel weer waarvan de top bestaat uit fluviaatiele afzettingen van het Holoceen. Op de bodemkaart is te zien dat het terrein centraal, van oost naar west, wordt doorsneden door een hydromorfe strook klei, geflankeerd door stroken natte zandleem. Zowel langs de noordelijke als zuidelijke rand van het onderzoeksgebied is een strook droge, lichte zandleem weergegeven. Deze drogere randen van beekvalleien zijn locaties waar uitgegaan dient te worden van een verhoogde trefkans inzake artefactensites. Hier kan immers optimaal geprofiteerd worden van overlappende biotopen. De centrale, nattere, strook moet in het verleden minder geschikt geweest zijn voor permanente bewoning gelet op de nattere toestand van de bodem.

Deze nattere toestand van het terrein wordt echter niet gereflecteerd in het cartografische materiaal. Op de Ferrariskaart is te zien dat het terrein wordt gebruikt als boomgaard. De omliggende percelen zijn in gebruik als akkerland. Ter hoogte van het onderzoeksgebied is geen bebouwing afgebeeld. Ten westen van het onderzoeksgebied is het uitgestrekte domein van het Kasteel van Rumbeke ofte het Kaasterkasteel te zien. De grote vijver direct ten westen van het onderzoeksgebied is ook afgebeeld. Ten noorden is een noordoost-zuidwest gerichte weg afgebeeld die thans verdwenen is. Op het 19^e-eeuwse materiaal is deze weg als voetweg ingetekend. Het verloop van de huidige Kaasterstraat is wel reeds aangegeven op het 19^e-eeuwse kaartmateriaal. Op de Atlas der Buurtwegen is in het zuiden van het onderzoeksgebied een kleine structuur weergegeven. Op de Vandermaelenkaart is het terrein ingekleurd als bos/boomgaard. Binnen de orthofotosequentie is geen wezenlijke evolutie op te merken de voorbije decennia. Het terrein is sinds het oudste luchtbeeld onbebouwd en afwisselend bebost en braakliggend.

In de ruime omgeving van het onderzoeksgebied zijn meerdere vindplaatsen en indicatoren gekend. Een groot deel van de gekende vindplaatsen betreffen waarnemingen die zijn gedaan tijdens werfcontroles door de Vereniging voor Oudheidkundige Bodemonderzoek in het verleden. Bij een controle van werkzaamheden binnen het kasteeldomein werden meerdere lithische artefacten ingezameld en voornamelijk vondstmateriaal uit de vroegmoderne periode. Bij het uitbaggeren van de walgracht werden meerdere munitiestukken en geweerpatronen gerecupereerd uit WO I en WO II. Bij meerdere onderzoekscampagnes naar aanleiding van de ontwikkeling van een bedrijventerrein langs de Mandelstraat ten noordwesten van het onderzoeksgebied, evenzeer langs de vallei van de Regenbeek, werden resten van bewoning uit de vroege en volle middeleeuwen in kaart gebracht en resten van een grafmonument uit de bronstijd. Daarnaast werd er een grote hoeveelheid artefacten uit het neolithicum ingezameld. De aanwezigheid van mensen tijdens de steentijden blijkt ook uit de gegevens van andere onderzoeken. Op meerdere locaties werden bij prospectie of vlakdekkend onderzoek artefacten gerecupereerd uit het paleolithicum, mesolithicum en neolithicum. Ten zuidoosten van het terrein, op het grondgebied van Oekene, werden bij vlakdekkend onderzoek bewoningssporen uit de Romeinse periode en grafstructuren uit de Romeinse periode in kaart gebracht. De gekende waarden wijzen aldus op een zo goed als doorlopende aanwezigheid en bewoning sinds de steentijden.

Concreet wijzen de beschikbare gegevens op een trefkans inzake archeologisch erfgoed. De verwachting bestaat uit zowel artefactensites als resten van bewoning, begraving of andere activiteiten in de vorm van bodemsporen. In de eerste plaats dient een landschappelijk bodemonderzoek de bodemopbouw en bewaringscondities te evalueren. Mochten plaatselijk bodemhorizonten bewaard zijn die kunnen wijzen op betere bewaringsomstandigheden m.b.t. artefactensites dan dienen deze bemonsterd te worden in een verkennend grid. In het geval van een positieve staalname wordt dit onderzoek aangevuld met waarderende archeologisch boringen en/of testvakken. Met betrekking tot erfgoed bestaand uit bodemsporen is een proefsleuvenonderzoek de meest geschikte onderzoeksmethode.

2 Bibliografie

Agentschap Onroerend Erfgoed 2022

AGIV

DOV Vlaanderen

Geoportaal

Geopunt

NGI Cartesius

Van Ranst, E. & Sys, C. 2000. Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen. Universiteit Gent.

